

Anmeldelser.

Géographie Universelle, udgivet under Direktion af P. Vidal de la Blache (†) og Lucien Gallois. 5 Bind: États de la Baltique, Russie af P. Camena d'Almeida (20×29 cm, 355 S., 76 Kort og Figurer i Teksten, 150 Fotografier paa 64 Tavler og 1 farvetrykt Kort.) Librairie Armand Colin. Paris 1932.

Professor P. Camena d'Almeida ved Universitetet i Bordeaux var vel nok den af Forfatterne til „Géographie Universelle“, som fik den vanskeligste Opgave: At skrive om Rusland. Hvad er nemlig Sandheden om Rusland? Hvorledes skaffer man sig objektive Beretninger om Forholdene i det russiske Kæmperige? Hvorledes gik det egentlig med Femaarsplanen? Mislykkedes den eller blev den gennemført paa fire Aar? Hvorledes er det nu med de nye Planer?

Meddelelser fra sovjetrussisk Side lyder paa Fremgang over hele Linien. Turister og Videnskabsmænd, som ved at berejse Landet har søgt at faa et Indtryk af det vældige Omraade under det nye Styre, faar vel i Almindelighed kun det at se, som Regeringen vil tillade, og det hævdes i hvert Fald for Alvor fra Modstanderes Side, at alt er Elendighed og Fortvivlelse, og for nylig har et Dagblad bragt rystende Fotografier fra Ukraine, efter Sigende smuglet over Grænsen.

Skulde nogen være i Stand til at løse den vanskelige Opgave at give et Billede af Rusland i vore Dage, maatte det netop være Camena d'Almeida, der baade før og efter Krigen og Revolutionen har opholdt sig længere Tid i Rusland, og som selv læser Russisk, hvad der i denne Forbindelse betyder saa meget, da han derved ikke er henvist til kun at benytte den oversatte Litteratur, men kan gaa direkte til Kilderne. Og det har han gjort. Derpaa tyder de fyldige Bibliografier, der er spækket med russiske Værker. Saavidt jeg kan se, er langt over Halvdelen af de citerede Værker paa Russisk — og for visse Afsnits Vedkommende findes overhovedet ikke anført

et eneste ikke-russisk Værk; dette gælder i særlig Grad det asiatiske Omraade.

I Modsætning til de fleste andre regionalgeografiske Værker behandles hele det russiske Rige under eet — uden Hensyn til kunstige Verdensdelsgrænser. Ved „Russie“ forstås altsaa ikke blot europæisk Rusland, hvad man kunde vente efter den Opstilling af de enkelte Bind af „Géographie Universelle“ (foran i hvert Bind), hvor „Russie“ er anbragt mellem Europe centrale (Tome 4) og La France (Tome 6), — men hele Sovjetunionen fra Østersøen til Stillehavet. Fysiogeografisk er dette fuldt ud forsvarligt. Forfatteren citerer et Sted Gmelins kendte Udtalelse (fra Forordet til *Flora sibirica*) 1747: Jeg mærkede ikke, jeg var kommet ind i Asien, før jeg naaede frem til Jenissejs Bredder. Men det bliver saa meget naturligere i Øjeblikket og vel for Fremtiden som de nuværende politiske Forhold, administrative Inddelinger og dermed de erhvervsgeografiske Oplysninger slet ikke mere stemmer med vort gamle Skolebegreb Rusland. Sammensat som S.S.S.R. (paa Fransk U.R.S.S.) er af et stort Antal Stater, hvoraf den vigtigste er R.S.F.S.R., omfatter Størstedelen af det gamle europæiske Rusland (Storrusland) og hele Sibirien, vil det kun være rimeligt at behandle Rusland som Camena d'Almeida har gjort det, selv om det paa en vis Maade betyder, at Rusland glider mere over mod Asien. Forøvrigt har man da ogsaa før set Europas Østgrænse sat ved Ruslands Vestgrænse.

Skildringen af Rusland følger de almindelige Regler, som er givet for hele Værket. Den begynder med en Beskrivelse af det europæiske Ruslands Terræn, Klima, Vandløb og Søer, Plante- og Dyreliv, de omgivende Have og en indgaaende Redegørelse for de russiske Folk og deres Fordeling, hvorefter følger en levende Skildring af de enkelte Landskaber — herunder Omtale af Næringsveje og Byer. Paa samme Maade behandles Sibirien og Turan (russisk Centralasien).

Beskrivelserne illustreres af talrige grafiske Fremstillinger og Kort: Isotermer (hvorfor ikke ført ud over Ruslands Grænser?), Nedbørsforhold, hvoraf bl. a. fremgaar, at i Leningrad er kun Maanederne Juni—September snefri, Fund af Mammutlig i Sibirien o. s. v. Under Bybeskrivelserne fremhæves bl. a. de store Svingninger af Indbyggertallet før, under og efter Krigen og Revolutionen. For Leningrads Vedkommende angives saaledes: for 1915 2,3 Millioner, for 1920 0,7 Millioner, for 1931 2,4 Millioner. Tallene for Moskva fra samme Aar er henholdsvis 1,9, 1 og 2,7 Mill.

Paa Side 109 findes en Fortegnelse over de nye Navne paa Byer,

saa meget vigtigere som Forf. i sin Tekst af Bekvemmelighedshensyn anvender de gamle Navne. Havde det for Resten ikke været rigtigere i et Værk af denne Art at bruge de nye Navne?

For dem, der ikke mener at have Tid til at læse hele Værket, der er paa halvfjerde Hundrede Sider, skal speciel henvises til sidste Kapitel: „La situation économique et sociale de la Russie“, der er af Interesse for enhver, som ønsker at følge med i Udviklingen i det moderne Rusland og i Særdeleshed — foruden for Geografer — for Historikere, Nationaløkonomer, Journalister og Studiekredsledere. Her faar man en Oversigt over Sovjetruslands første Dage, dets politiske og administrative Organisation og Udvikling og en Sammenligning mellem de økonomiske Forhold før og efter Revolutionen og Sovjets Bestræbelser for — ikke mindst gennem Femaarsplanen — at naa til bedre Kaar for den russiske Bèfolkning.

Bindet indledes forøvrigt — saaledes som Titlen angiver — med to mindre Afsnit om Finland (12 Sider) og de baltiske Stater (17 Sider). Dette forekommer Anmelderen at være vel korfattet i et saa stort anlagt Værk. Til Sammenligning kan tjene, at Danmark (i tredje Bind) faar ikke mindre end 50 Sider.

Et helt andet Spørgsmaal er, om det ikke havde været rimeligere at behandle Finland sammen med de skandinaviske Lande, da dette Land dog ikke blot efter sin Natur (Fennoscandia!), men ogsaa ved sin Kultur er mere knyttet til Sverige end til Rusland.

Einar Storgaard.

Géographie Universelle udgivet under Ledelse af P. Vidal de la Blache (†) og Lucien Gallois. Bind 3: États scandinaves, régions polaires boréales af Maurice Zimmermann. 20×29 cm, 328 S., 1 farvetrykt Kort, 28 Tavler, 66 Kort og Profiler i Teksten. Librairie Armand Colin. Paris 1933.

Det er altid af betydelig Interesse at læse en Fremstilling af ens eget Land fra en fremmed Videnskabsmands Haand, og i det nylig udkomne tredje Bind af den store franske geografiske Haandbog er der givet en Beskrivelse af Danmark paa 50 Sider, den skandinaviske Halvøs Natur (33 Sider), Norge (49 Sider), Sverige (75 Sider), Polarlandene (98 Sider), og blandt disse sidste er Island beskrevet paa 11 Sider, Grønland paa 14 Sider; i det hele findes næppe udenfor skandinavisk Litteratur nogen mere udtømmende Behandling af de nordiske Landes Geografi. De 28 Tavler indeholder 145 Billeder, der ligesom Kortene gennemgaaende er af fortrinlig Kvalitet. Sproget er elegant og let læseligt.